

Інформація
про стан виконання Указу Президента України
“Про рішення Ради національної безпеки і оборони України
від 20 травня 2016 року
“Про Стратегічний оборонний бюлетень України”

Метою оборонної реформи є набуття та підтримання Збройними Силами України (далі – ЗСУ) та іншими складовими сил оборони України необхідного рівня бойової готовності і здатності до виконання завдань оборони держави (оборонних спроможностей), ефективного реагування на виникаючі воєнні загрози й воєнно-політичні виклики, підвищення рівня оперативної сумісності ЗСУ та інших військових формувань з підрозділами збройних сил держав-членів НАТО та ЄС до виконання спільних завдань в міжнародних операціях із підтримання миру і безпеки.

Досягнення цієї мети відбувається шляхом імплементації визначених у Стратегічному оборонному бюлетені України (далі – Бюлетень) п’яти наступних, за пріоритетністю, стратегічних цілей:

об’єднане керівництво силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами-членами НАТО (далі – *сц. 1*);

ефективна політика, системи планування і управління ресурсами в секторі оборони з використанням сучасних євроатлантичних підходів (далі – *сц. 2*);

оперативні (бойові, спеціальні) спроможності сил оборони, необхідні для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки (далі – *сц. 3*);

об’єднана система логістики і система медичного забезпечення, здатні надати підтримку всім компонентам сил оборони (далі – *сц. 4*);

професіоналізація сил оборони та створення необхідного військового резерву (далі – *сц. 5*).

У Бюлетені передбачений механізм імплементації та контролю цілей та завдань оборонної реформи, які викладені у Матриці досягнення стратегічних цілей і виконання основних завдань оборонної реформи (далі – Матриця реформ). Він ґрунтується на оцінці стану досягнення конкретних показників оборонної реформи, у зв’язку з чим очікувані результати її здійснення до 2020 року структуровані в ієрархію 5 стратегічних цілей, 28 оперативних цілей (далі – *оц.1-28*) та 139 завдань (далі – *з.1-139*). Для них визначено 379 результативних (індикативних) показників (далі – *п.1-379*) (Таблиця 1).

Для координації і контролю імплементації положень Бюлетеня створено та діє спеціальний орган – Комітет реформ Міністерства оборони України та Збройних Сил України (далі – Комітет реформ) під головуванням Міністра оборони України. До його складу увійшли представники Міністерства оборони України (далі – Міноборони), інших центральних органів виконавчої влади, ЗСУ та інших складових сил оборони, радники від держав-членів НАТО, народні депутати України, волонтери та представники організацій громадянського суспільства. Комітет реформ складається з п’яти профільних підкомітетів, кожен з яких очолює посадова особа, особисто відповідальна та підзвітна за імплементацію відповідної стратегічної цілі оборонної реформи.

У 2016 році Міністром оборони України затверджено План дій щодо впровадження оборонної реформи (Дорожня карта оборонної реформи), деталізований до конкретних заходів та відповідальних за їх виконання структур Міноборони і Генерального штабу Збройних Сил України (далі – Генштабу).

Стан імплементації визначених на 2016-2017 роки цілей та завдань Стратегічного оборонного бюлетеня України

З червня 2016 року оборонна реформа відбувається шляхом одночасної послідовної імплементації стратегічних, оперативних цілей та завдань. Однак, Матрицею реформ передбачено до кінця 2017 року досягти 3 оперативні цілі, виконати 46 завдань та досягти 185 показників (Таблиця 2).

При імплементації **стратегічної цілі 1** розпочато удосконалення демократичного цивільного контролю над силами оборони. Має бути підвищено ефективність діяльності Міноборони та посилено його зв'язки з Верховною Радою України і громадянським суспільством (оц.1). З цією метою виконано наступні завдання.

Сформовано професійний цивільний кадровий склад Міноборони, оптимізовано його апарат, зокрема зменшено кількість військовослужбовців (з.1.1.2). Введено посади заступників керівників структурних підрозділів апарату, відбулися конкурси на заміщення вакантних посад держслужбовців. Розформовано 15 структурних підрозділів апарату, сформовано – 9, переформовано – 2, внесено зміни до штату 16 підрозділів тощо. В результаті кількість підрозділів апарату Міноборони скорочено з 25 до 18, а чисельність посад зменшено на 183 посади.

Відбувається розмежування повноважень, функцій та завдань Міноборони і Генштабу за принципом: перше формує політику у сфері оборони, а другий її реалізує (з.1.1.3). В оновленому Положенні про Міноборони переглянуто його повноваження, функції та відповідальність щодо забезпечення вирішення питань управління силами оборони, підтримки розвитку системи управління згаданими силами та посилення координації дій з Генштабом у цих питаннях. Рішенням Міністра оборони України здійснено перерозподіл повноважень між його заступниками та керівниками структурних підрозділів апарату Міноборони. Налагоджено механізм забезпечення дієвої співпраці і комунікацій з громадянським суспільством та волонтерським рухом для сприяння ефективному цивільному і демократичному контролю (з.1.1.6.).

Здійснюється розроблення та впровадження чітких і зрозумілих концептуальних, доктринальних та інформаційних документів, які дозволяють поліпшити процеси прийняття рішень на всіх рівнях управління (оц.2, з.1.2.3). У 2016 році Міноборони реалізовано вимоги Закону України “Про державну службу”. Внесено зміни до Положення про Міноборони щодо розмежування повноважень Міністра оборони України та державного секретаря Міноборони з урахуванням вимог зазначеного Закону України. Крім того, проведені засідання конкурсних комісій, за підсумками яких відповідними наказами призначено держслужбовців на посади в апараті Міноборони (досягнуто п.2, з.1.2.3).

На початку лютого 2017 року Урядом України схвалено підготовлений Міноборони, із залученням іноземних військових радників, проект Указу Президента України “Про Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України”. В якому: уточнено завдання Генштабу, пов'язані із плануванням як розвитку сил оборони, так і з їх застосуванням для відбиття збройної агресії; унормовано завдання Генштабу щодо планування оборони держави в мирний час та особливий період; впроваджено відповідні штабні процедури та стандарти збройних сил

держав-членів НАТО; враховано власний досвід функціонування органів військового управління та виконання військами (силами) завдань із кризового реагування тощо. Проект акту внесено на розгляд Президенту України *(не досягнуто п.1, з.1.2.3)*.

Актуальним в умовах бойових дій на Донбасі є удосконалення системи військового керівництва силами оборони, зокрема, шляхом розмежування питань формування та підготовки військ (сил) і питань їх застосування *(оц.1.3)*. Міноборони досягнуто у цій справі в усіх запланованих показників.

Визначено перелік законодавчих та інших нормативно-правових актів, які необхідно підготувати для забезпечення оборонної реформи *(п.1, з.1.3.2)*. Завершено формування Об'єднаного оперативного штабу ЗСУ, в якому впроваджено J-структуру НАТО *(п.2, з.1.3.2)*. Реорганізовано Головне управління персоналу і Головне управління оборонного та мобілізаційного планування Генштабу; переформовано Центральне управління підготовки та повсякденної діяльності військ (сил) ЗСУ у Головне управління підготовки ЗСУ (J7) *(п.3, з.1.3.2)*. Сформовано Управління зв'язків з громадськістю ЗСУ на базі прес-служби Генштабу *(п.5, з.1.3.2)*. Вдосконалено структуру Головного оперативного управління Генштабу *(п.6, з.5.3.2)*. Керівникам інших складових сил оборони рекомендовано здійснити аналогічні реорганізації у підпорядкованих їм органах управління *(п.7, з.1.3.2)*.

Міноборони докладало зусиль для зменшення корупційних ризиків у діяльності сил оборони *(оц.1.6)*. Перш за все, це стосується розроблення інтегрованих систем, процесів, правил, нормативних актів, що сприяють культурі несприйняття корупції і високому рівню державного управління відповідно до міжнародних стандартів *(з.1.6.1)*. Для цього у Міноборони: налагоджено зовнішній антикорупційний моніторинг; створено Експертний антикорупційний консультативно-дорадчий комітет, головою якого обрано представника Великої Британії – радника при Міноборони та Генштабу *(досягнуто п2, з.1.6.1)*; визначено порядок забезпечення за місцями дислокації територіальних підрозділів запобігання корупції. Крім того, у положеннях про структурні підрозділи Міноборони та Генштабу визначено функції з внутрішнього контролю та управління ризиками за напрямками їх діяльності *(досягнуто п.3, з.1.6.1)*.

Передбачається також зменшити втрати оборонного бюджету від корупційних порушень *(з.1.6.2)*. Для чого формується атмосфера нетерпимості до корупції та здійснюються заходи щодо притягнення до відповідальності всіх осіб, які вчинили корупційні правопорушення *(досягнуто п.1, з.1.6.2)*.

Крім того, впроваджено критерії оцінки ефективності заходів щодо запобігання корупції в секторі оборони, які розроблено за участю міжнародної неурядової організації “Transparency International”, Центру виховання доброчесності в оборонному секторі (м. Осло, Королівство Норвегія), а також у рамках реалізації Програми НАТО з побудови цілісності, прозорості, підзвітності, запровадження доброчесності та зниження корупційних ризиків у роботі оборонних інституцій *(досягнуто п.2, з.1.6.2)*.

Вживаються заходи щодо підвищення спроможностей внутрішнього аудиту *(з.1.6.3)*. Для управління ризиками та удосконалення його системи в Міноборони та ЗСУ затверджено Плани заходів щодо управління ризиками *(досягнуто п.2, з.1.6.3)*. Крім того, сформовано внутрішній аудит, як незалежну структуру, підпорядковану Міністру оборони України. Головну інспекцію Міноборони визначено основним структурним підрозділом з реалізації функції внутрішнього контролю та координації виконання згаданого завдання. Введено в дію Стандарти внутрішнього контролю та Методичні рекомендації щодо застосування цих Стандартів у Міноборони і ЗСУ.

Також здійснюється підвищення спроможностей створеного Міноборони Центру з питань виховання доброчесності (з.1.6.4). Забезпечено виконання плану комунікацій у сфері протидії корупції (досягнуто п.2, з.1.6.4), а також створено веб-сайт цього Центру і проведено курси з підвищення кваліфікації персоналу з питань запобігання корупції (досягнуто п.3, з.1.6.4).

Розпочато створення та розвиток комунікаційних спроможностей Міноборони та ЗСУ, що забезпечують інтеграцію і реалізацію функцій стратегічних комунікацій на всіх рівнях планування та реалізації політики у сфері оборони (з.1.7.1).

Створено Раду стратегічних комунікацій та затверджено Інструкцію з реалізації стратегічних комунікацій ЗСУ для забезпечення запровадження єдиного механізму виконання завдань у сфері стратегічних комунікацій з чітко визначеною ієрархією структур управління і контролю, розподілом обов'язків і відповідальності (досягнуто п.1, з.1.7.1). З метою імплементації оргструктури стратегічних комунікацій для координації комунікаційної активності на стратегічному рівні відповідно до стандартів НАТО, схвалено Стратегію комунікацій Міноборони та ЗСУ, створено підрозділ апарату Міноборони, який виконуватиме функції зі стратегічних комунікацій на стратегічному рівні (досягнуто п.2, з.1.7.1).

Таким чином, імплементацію стратегічної цілі 1 здійснено завдяки реалізації 5 оперативних цілей, у ході якої виконано 3 заплановані завдання та досягнуто 20 (із передбачених 21) показників. До кінця 2017 року має бути виконано ще 4 завдання та досягнуто 14 показників.

У процесі реалізації **стратегічної цілі 2**, спрямованої на забезпечення ефективної політики, системи планування і управління ресурсами в секторі оборони, розпочато впровадження процесу оборонного планування відповідно до євроатлантичних принципів та підходів (оц.2.1). Створено незалежне аналітичне забезпечення розвитку та впровадження документів з формування політики в сфері оборони (виконано з.2.1.4). При цьому визначено і проведено оцінку національних та міжнародних урядових і неурядових науково-дослідних інститутів та організацій держав-членів НАТО щодо можливості отримання експертної допомоги з питань оборонного та бюджетного планування. Комітетом реформ схвалено перелік відповідних національних та міжнародних урядових і неурядових науково-дослідних інститутів, а також організацій держав-членів НАТО, з якими налагоджується відповідна співпраця (досягнуто п.1 з.2.1.4).

Започатковано процес аналітичного забезпечення прийняття рішень з питань оборонного та бюджетного планування науково-дослідними інститутами і організаціями з питань: обґрунтування рекомендацій щодо модернізації оборонного планування в силах оборони на основі спроможностей, раціонального розподілу фінансових оборонних ресурсів для ефективного розвитку спроможностей сил оборони, розвитку основ стратегічного планування в секторі безпеки і оборони України, моніторингу, оцінки та прогнозу воєнно-політичної обстановки в регіоні довкола України, розвитку засад стратегічного керівництва силами оборони відповідно до принципів та стандартів НАТО (досягнуто п.2, з.2.1.4).

Створено постійно діючі колегіальні органи для підготовки пропозицій керівництву держави щодо визначення головних напрямів розвитку сил оборони, управління державними програмами та проектами у сфері оборонного і військового будівництва (виконано з.2.1.5), зокрема Комітет реформ, яким ухвалено План дій щодо впровадження оборонної реформи та оприлюднено на веб-сайті Міноборони (досягнуті п.1-п.6, з.2.1.5).

У ході організації та підготовки особового складу і робочих груп до виконання основних елементів процесу оборонного планування (з.2.1.6) визначено вимоги щодо посад, пов'язаних з оборонним плануванням (досягнуто п.1, з.2.1.6). Крім того, постійно

аналізується, розповсюджується і впроваджується корисний досвід індивідуальної та групової роботи в процесі оборонного планування (п.5, з.2.1.6).

Розпочато впровадження планування розвитку спроможностей сил оборони (оц.2.3). Під час опрацювання питань щодо планування та розроблення процесу розвитку спроможностей сил оборони відповідно до практик євроатлантичних держав (з.2.3.1) Міноборони та Генштабом отримано відповідні інформаційні матеріали та консультативно-дорадчу допомогу від держав-партнерів по НАТО (досягнуто п.1, з.2.3.1). В інтересах Міноборони та ЗСУ за окремими напрямками працюють: 6 стратегічних радників високого рівня від США, Великої Британії, Канади, Німеччини, Литви та Польщі та 60 радників з 13 держав-членів НАТО, які інтегровано у структурні підрозділи Міноборони та ЗСУ і надають консультативно-дорадчу допомогу на щоденній основі.

Довідково:

*офіційно призначених іноземних радників рішенням МО України – 61;
радник на основі Меморандуму про взаєморозуміння – 1 (Велика Британія);
триває нормативно-правове погодження перебування радників – 4.*

Водночас, у бюджетну політику в сфері оборони впроваджуються євроатлантичні принципи та підходи щодо бюджетного планування (оц.2.4). Завдяки виконанню 6 завдань:

впроваджено раціональний розподіл видатків на озброєння та військову техніку, персонал, інфраструктуру, експлуатаційні витрати у відповідності до практики держав-членів НАТО (виконано з.2.4.4). Зокрема, визначено структуру такого розподілу видатків, яка є додатком до наказу Міноборони про організацію оборонного планування в Міноборони та ЗСУ в 2017 році. Забезпечено належну прозорість, ефективність та заощадливість використання ресурсів у сфері оборони (виконано з.2.4.5) завдяки реалізації норм Закону України “Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони”. Із серпня 2016 року закупівлі для потреб оборони відбуваються публічно в онлайн-режимі за допомогою системи електронних закупівель “Prozorro”.

Міноборони, з метою створення до кінця 2016 року додаткових гарантій ресурсного забезпечення потреб оборони за рахунок державного матеріального резерву (з.2.4.6), підготовлено у вересні 2016 року проекти нормативних актів щодо перегляду цілей призначення та використання запасів держматрезерву для згаданих потреб. Їх було обговорено на нарадах за участю представників Держрезерву та Мінекономрозвитку. За підсумками обговорення Міноборони надає пропозиції до: Мінекономрозвитку – щодо утримання непорушних запасів ЗСУ у держрезерві; Держрезерву – стосовно потреб на особливий період ЗСУ в утриманні непорушних запасів за відповідними напрямками, номенклатурою та обсягами, які необхідно утримувати. Але вказані проблеми залишаються не вирішеними.

Розпочато створення інтегрованої системи закупівель (оц.2.5). Укладено Угоду між Урядом України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про партнерство з підтримки спільного управління предметами постачання. Подано також заявки щодо приєднання України до Партнерства з підтримки D3 та Медичного партнерства Агенції НАТО з підтримки та постачання (досягнуто п.7, з.2.5.1). Крім того, сформовано програму професійної підготовки для персоналу, який залучається до процесу закупівель (виконано з.2.5.5). Персонал системи держзакупівель Міноборони пройшов фахову підготовку із залученням фахівців системи електронних закупівель “Prozorro”.

Реалізуються заходи щодо позбавлення Міноборони невластивих йому функцій (оц.2.8): затверджено перелік найбільш важливих функцій для сектору оборони з деталізацією по кожній з них (досягнуто з.2.8.1), перелік компаній Міноборони, що задіяні у виконанні найбільш важливих функцій або можуть бути задіяні у рамках модернізації сектору оборони (досягнуто з.2.8.2) та нову структуру управління державними підприємствами (досягнуто з.2.8.4).

Для імплементації стратегічної цілі 2 реалізуються 8 оперативних цілей, своєчасно виконано 8 завдань (із 9 запланованих) і досягнуто 15 (із 16 передбачених) показників. До кінця 2017 року слід виконати ще 19 завдань, досягнути 38 показників та забезпечити досягнення 3 оперативних цілей (оц.2.2, 2.4 та 2.8).

Імплементація **стратегічної цілі 3** передбачає нарощування оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей сил оборони, необхідних для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки. Для цього, зокрема, у 2016 році розпочато створення Сил спеціальних операцій ЗСУ (далі – ССПО) як окремого роду сил за стандартами НАТО (оц.3.4). Визначено та законодавчо закріплено призначення, принципи застосування та функціонування ССПО (досягнуто п.1, з.3.4.1). Створено систему управління ССПО, їх командуванню підпорядковано 9 військових частин і сформовано 4 нових (досягнуто п.2, з.3.4.2). Триває формування, оснащення та підготовка ССПО, відбір відповідних кандидатів, комплектування підрозділів ССПО та їх підготовка, а також сформовано навчально-тренувальний центр ССПО (досягнуто п.1, з.3.4.3).

Проблемним питанням є реформування Військової служби правопорядку у ЗСУ у Військову поліцію України (оц.3.7). Міноборони у 2016 році розроблено та погоджено із заінтересованими органами державної влади новий проект Закону України “Про Військову поліцію України”, який доопрацьовано після проведення правової експертизи та у липні 2017 року направлено Президенту України з пропозицією визначити його як невідкладний для позачергового розгляду Верховною Радою України (досягнуто п.1, з.3.7.1).

При імплементації стратегічної цілі 3 тривала реалізація 2 оперативних цілей, у ході якої не виконано заплановане 1 завдання і досягнуто 4 (із 6 передбачених) показника. До кінця 2017 року має бути виконано 3 завдання та досягнуто ще 5 показників.

Метою імплементації **стратегічної цілі 4** є створення об’єднаної системи логістики і системи медичного забезпечення, здатних надавати підтримку всім компонентам сил оборони. Удосконалення логістичного забезпечення сил оборони (оц.4.1) здійснюватиметься шляхом виконання наступних завдань:

перше завдання передбачає створення єдиної ефективної системи логістики і постачання сил оборони, як у мирний час, так і в особливий період для оперативного і повного задоволення їх потреб у відновленні (ремонті) озброєння та військової техніки, постачанні військово-технічного майна та матеріально-технічних засобів (з.4.1.1). Разом з цим, у 2016 році Міноборони видано наказ “Про затвердження основних положень логістичного забезпечення Збройних Сил України”, який базується на відповідних стандартах НАТО (досягнуто п.2, з.4.1.1). Сформовано Міжвідомчу робочу групу з питань створення єдиної системи логістики сил оборони (Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 686).

друге завдання спрямовано на реформування системи матеріально-технічного забезпечення ЗСУ, оптимізацію кількості військових частин забезпечення сил оборони, виходячи із поставлених завдань (з.4.1.2). Проте не завершено процес розподілу повноважень між органами військового управління стосовно логістичного забезпечення (не досягнуто п.1, з.4.1.2), оскільки не затверджено Положення про Генштаб;

третє завдання має на меті здійснення перегляду та оптимізації показників військових, оперативних, стратегічних запасів озброєння та військової техніки, військово-технічного майна і матеріально-технічних засобів, вжиття заходів щодо їх відновлення (з.4.1.7). При його виконанні у 2016 році внесено зміни до нормативно-правових актів щодо обсягів та порядку утримання оперативних, стратегічних запасів з оптимізацією їх обсягів (*досягнуто п.1, з.4.1.7*). Разом з тим, не визначено мобілізаційні завдання підприємствам промисловості (*не досягнуто п.2, з.4.1.7*). Міноборони у 2016 році надано до Мінекономрозвитку уточнені розрахункові потреби ЗСУ на особливий період. Однак, ця проблема не розв'язана.

Суттєві зміни відбуваються у реформуванні медичного забезпечення ЗСУ. Розпочато побудову системи медичного забезпечення (*оц.4.2*), яке здійснювалося завдяки виконанню 5 завдань.

Перше з них спрямовано на забезпечення на національному рівні міжвідомчої координації діяльності медичних служб сил оборони, систем охорони здоров'я та освіти держави щодо ефективного та раціонального використання медичних ресурсів, забезпечення стандартизації медичної допомоги, евакуації, реабілітації та підготовки медичного персоналу (*з.4.2.1*).

У 2016 році сформовано державне оборонне замовлення на 2017 рік з питань медичного забезпечення (*досягнуто п.3, з.4.2.1*). У травні 2017 року створено у Секретаріаті Кабінету Міністрів України структурний підрозділ з питань координації діяльності медичних служб військових формувань та системи охорони здоров'я держави (*досягнуто п.1, з.4.2.1*); затверджено Урядом України порядок залучення системи охорони здоров'я держави до надання медичної допомоги, лікування і медичної реабілітації поранених (*досягнуто п.2, з.4.2.*). Разом з тим не затверджено Воєнно-медичної доктрини України (*досягнуто частково, тільки п.4, з.4.2.1*). У грудні 2015 року проект акту внесено до Адміністрації Президента України.

Другим завданням передбачено створення системи управління медичним забезпеченням сил оборони, у відповідності до принципів та стандартів НАТО, як окремого виду забезпечення військ (*з.4.2.2*). Для цієї роботи залучено радника з медичних питань Міноборони США та медичного радника консультативної групи в галузі оборони (*досягнуто п.1, з.4.2.2*); затверджено 8 актів з медичного забезпечення сил оборони відповідно до стандартів НАТО (*досягнуто п.2, з.4.2.2*); проаналізовано систему медичного забезпечення сил оборони, використовуючи методику DOTMLPFI (*досягнуто п.3, з.4.2.2*); оцінено за допомогою іноземних та українських експертів можливості модернізації системи медичного забезпечення ЗСУ (*досягнуто п.4, з.4.2.2*); підготовку з тактичної медицини включено до загальної бойової підготовки (*досягнуто п.8, з.4.2.2*); затверджено принциповий поділ системи медичного забезпечення на Етапи 1-4 та почато процес побудови медичних можливостей у відповідності до норм та правил Роль 1-4 (evaluation) (*досягнуто п.9, з.4.2.2*).

Крім того затверджено перспективну систему медичного забезпечення сил оборони, що базується на національних стандартах і враховує стандарти НАТО, та інтегрована з системою цивільної охорони здоров'я (*досягнуто п.5, з.4.2.2*); завершено планування відповідної організаційно-штатної структури медичних служб сил оборони (*досягнуто п.6, з.4.2.2*); затверджено та розпочато реалізацію програми з реструктуризації та розвитку системи медичного забезпечення (*досягнуто п.7, з.4.2.2*).

Третє завдання пов'язано із встановленням єдиного міжвідомчого підходу до реабілітації військовослужбовців, здатного забезпечити безперервність та ефективність відновлення фізичних, психологічних і соціальних функцій для повернення до виконання обов'язків військової служби або соціальної та трудової адаптації, а також забезпечити їх реабілітацію після звільнення (*з.4.2.4*). Здійснено аналіз результатів реалізації проекту Трастового фонду з медичної реабілітації, досвід, накопичений під час розвитку та реалізації проекту,

зафіксований у програмі з реструктуризації та розвитку системи медичного забезпечення (*досягнуто п.1, з.4.2.4*); визначено в якості основного військового реабілітаційного центру Військово-медичний клінічний центр професійної патології особового складу ЗСУ, м. Ірпінь (*досягнуто п.2, з.4.2.4*).

Четверте завдання стосується формування єдиної міжвідомчої системи підготовки та перепідготовки медичних кадрів, стандартизації та управління якістю освіти для сил оборони (*з.4.2.5*). За результатами його виконання: створено Навчальний центр з тактичної медицини та медичних операцій (*досягнуто п.1, з.4.2.5*); здійснено випуск інструкторів з тактичної медицини за стандартом Combat medic (68W) та призначено випускників на інструкторські посади (*досягнуто п.3, з.4.2.5*); проведено зовнішній незалежний аудит Української військово-медичної академії (далі – УВМА) (*досягнуто п.4, з.4.2.5*); визначено УВМА головним центром з військово-медичної підготовки, науково-дослідницької та організаційно-методичної діяльності у системі медичного забезпечення сил оборони (*досягнуто п.5, з.4.2.5*); здійснено перший набір слухачів для підготовки за стандартом Combat medic (68W) відповідно до нової нормативно-правової бази (*досягнуто п.6, з.4.2.5*); запроваджено в УВМА курси з підвищення кваліфікації (*досягнуто п.8, з.4.2.5*); проаналізовано та визначено потреби науково-методичної бази системи медичного забезпечення сил оборони (*досягнуто п.9, з.4.2.5*); задоволено потребу у медичних спеціалістах для проведення операцій сил оборони (*досягнуто п.12, з.4.2.5*).

Разом з тим, не завершено запровадження професії бойового медика Combat medic (68W) (*не досягнуто п.2, з.4.2.5*), розроблення системи підготовки парамедиків (ЕМТ-В) у поєднанні з реалізацією стандарту Combat medic (68W) та не сформовано відповідне навчально-методичне керівництво (*не досягнуто п.7, з.4.2.5*). Крім того, не відбувся перший набір слухачів із середньою медичною освітою для навчання на парамедика (ЕМТ-Р) (*не досягнуто п.10, з.4.2.5*) та не забезпечено нормативно-правове визнання стандарту Combat medic (68W), як ЕМТ-В у цивільній системі охорони здоров'я (*не досягнуто п.11, з.4.2.5*). Робота щодо досягнення цих показників триває.

Причинами є те, що Урядом України лише у травні 2017 року ухвалено рішення про утворення Координаційного центру з питань організації діяльності медичних служб сил оборони та органів і закладів охорони. Необхідно законодавчо врегулювати запровадження професії парамедика, а саме розроблення проекту Закону України “Про парамедицину” та внесення відповідних змін до Закону України “Про екстрену медичну допомогу”.

П'ятим завданням передбачено впровадження у діяльність медичних служб військових формувань сучасних технологій надання медичної допомоги, лікування поранених, медичного інформаційного забезпечення відповідно до стандартів медичної допомоги, клінічних протоколів та інших галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, актуальних наукових досягнень (*з.4.2.6*). При його виконанні здійснено огляд визначених принципів та стандартів надання медичної допомоги і науково-доказової бази щодо їх відповідності таким у державах-членах НАТО, зокрема правилам доказової медицини та належної клінічної практики. Впроваджено обов'язкову обліково-медичну документацію згідно зі стандартами НАТО (*досягнуто п.1, з.4.2.6*).

Для імплементації стратегічної цілі 4 реалізуються 2 оперативні цілі, у ході якої своєчасно досягнуто 25 (із 36 передбачених) показників. До кінця 2017 року має бути виконано 1 завдання, досягнуто ще 26 показників.

Головним напрямом у реалізації **стратегічної цілі 5** було реформування системи мобілізації та створення військового резерву (*оц.5.3*). З метою забезпечення формування військового резерву людських ресурсів з урахуванням набутого досвіду у створенні військового оперативного резерву першої черги (*з.5.3.1*) підготовлено та видано постанову Уряду України щодо удосконалення структури військового резерву людських ресурсів (*досягнуто п.1, з.5.3.1*).

Крім того, розпочато створення сучасної системи кадрового менеджменту (оц. 5.4). Так, для побудови ефективної системи управління кар'єрою військовослужбовців (з. 5.4.4) удосконалено систему атестування військовослужбовців як у мирний час, так і в особливий період (досягнуто п. 2, з. 5.4.4), сформовано дієвий резерв кандидатів для просування по службі за рейтинговим принципом, до якого включено понад 10 тис. осіб (у рамках виконання п. 3, з. 5.4.4).

Для імплементації стратегічної цілі 5 здійснювалася реалізація 2 оперативних цілей, у ході якої досягнуто 2 запланованих показника. До кінця 2017 року потрібно виконати 6 завдань та досягти ще 21 показник.

Таким чином, на сьогодні з 13 запланованих для реалізації завдань оборонної реформи, виконано 11 (85%). При цьому, із 81 показника імплементації цілей та виконання завдань оборонної реформи досягнуто 66 (81%). Разом з тим, затримка у виконанні окремих завдань та заходів Бюлетеня не впливає на загальний хід оборонної реформи.

Таблиця 1

ВІДОМОСТІ

щодо кількості стратегічних та оперативних цілей, завдань і результативних (індикативних) показників оборонної реформи, а також термінів їх досягнення/виконання (по роках) до 2020 року

Стратегічні цілі оборонної реформи	Кількість оперативних цілей, яка має бути досягнута для досягнення стратегічних цілей						Кількість завдань, яка має бути виконана для досягнення оперативних цілей						Кількість результативних (індикативних) показників, яка має бути досягнута для виконання завдань					
	по роках					Разом	по роках					Разом	по роках					Разом
	2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020		2016	2017	2018	2019	2020	
1. Об'єднане керівництво силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО	-	-	1	-	6	7	3	4	9	1	18	35	21	14	15	1	21	72
2. Ефективна політика, системи планування і управління ресурсами в секторі оборони з використанням сучасних євроатлантичних підходів	-	3	2	-	3	8	9	19	2	1	7	38	16	38	11	1	7	73
3. Оперативні (бойові, спеціальні) спроможності сил оборони, необхідні для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки	-	-	-	-	7	7	1	3	1	-	20	25	6	5	6	2	50	69

4. Об'єднана система логістики і система медичного забезпечення, здатні надати підтримку всім компонентам сил оборони	-	-	-	-	2	2	-	1	5	4	5	15	36	26	11	10	6	89
5. Професіоналізація сил оборони та створення необхідного військового резерву	-	-	-	-	4	4	-	6	2	1	17	26	2	21	16	7	30	76
Усього	-	3	3	-	22	28	13	33	19	7	67	139	81	104	59	21	114	379

Таблиця 2

СТАН

досягнення цілей, виконання завдань та досягнення результативних (індикативних) показників оборонної реформи у 2016 - 2017 роках

Номер та зміст стратегічної цілі оборонної реформи	Оперативні цілі оборонної реформи (термін досягнення цілі)	3	Кількість завдань із досягнення оперативних цілей (запланованих/досягнутих):			Кількість результативних (індикативних) показників з виконання завдань (запланованих/досягнутих):		
			у другому півріччі 2016 р	до кінця 2017 р	Разом	у другому півріччі 2016 р	до кінця 2017 р	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Об'єднане керівництво силами оборони, що здійснюється відповідно до принципів і стандартів, прийнятих державами – членами НАТО.	1.1. Удосконалення демократичного цивільного контролю над силами оборони	2020 р	3/3	1	4	3/3	2	5
	1.2. Удосконалення системи управління силами оборони	2020 р	-	-	-	2/1*	1	3
	1.3. Удосконалення системи військового керівництва силами оборони	2020 р	-	-	-	6/6	2	8
	1.6. Підвищення ефективності антикорупційних органів та незалежних контролюючих інституцій для зменшення корупційних ризиків у діяльності сил оборони	2018 р	-	1	1	8/8	2	10
	1.7. Становлення та розбудова спроможностей сил оборони у сфері стратегічних комунікацій як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікацій, спрямованих на підтримку формування та реалізації політики у сфері безпеки і оборони України, а також досягнення цілей оборони держави	2020 р	-	2	2	2/2	7	9
Усього за стратегічну ціль 1 до кінця 2017 року			3/3	4	7	21/20*	14	35
2. Ефективна політика, системи планування і управління ресурсами в секторі оборони з використанням сучасних євроатлантичних підходів	2.1. Впровадження процесу оборонного планування у сфері оборони відповідно до євроатлантичних принципів та підходів	2018 р	2/2	3	5	7/7	8	15
	2.2. Створення інтегрованої системи управління ризиками як складової системи оборонного планування	2017 р	-	3	3	-	3	3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	2.3. Впровадження планування розвитку спроможностей сил оборони	2018 р	-	4	4	1/1	8	9
	2.4. Впровадження в бюджетну політику у сфері оборони євроатлантичних принципів та підходів щодо бюджетного планування	2017 р	3/2*	3	6	3/2*	3	6
	2.5. Створення інтегрованої системи закупівель у Міністерстві оборони України	2020 р	1/1	1	2	2/2	10	12
	2.6. Удосконалення механізму формування та виконання державного оборонного замовлення	2020 р	-	1	1	-	2	2
	2.7. Запровадження системи управління інфраструктурою та її розвитком	2020 р	-	2	2	-	2	2
	2.8. Позбавлення Міністерства оборони України невластивих йому функцій	2017 р	3/3*	2	5	3/3*	2	5
Усього за стратегічну ціль 2 до кінця 2017 року:			9/8*	19	28	16/15*	38	54
3. Оперативні (бойові, спеціальні) спроможності сил оборони, необхідні для гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки	3.4. Створення Сил спеціальних операцій як окремого роду військ за стандартами НАТО	2020 р	-	2	2	3/3	3	6
	3.7. Реформування Військової служби правопорядку у Збройних Силах України у Військову поліцію	2020 р	1/0*	1	2	3/1*	2	5
Усього за стратегічну ціль 3 до кінця 2017 року:			1/0*	3	4	6/4*	5	11
4. Об'єднана система логістики і система медичного забезпечення, здатні надати підтримку всім компонентам сил оборони	4.1. Удосконалення логістичного забезпечення сил оборони	2017 р	-	1	1	5/2*	4	9
	4.2. Побудова системи медичного забезпечення для надання належної медичної підтримки всім завданням сил оборони	2020 р	-	-	-	31/16*	22	53
Усього за стратегічну ціль 4 до кінця 2017 року:			-	1	1	36/25*	26	62
5. Професіоналізація сил оборони та створення необхідного військового резерву	5.1. Розвиток соціально-гуманітарного забезпечення персоналу	2020 р	-	-	-	-	2	2
	5.2. Удосконалення системи військової освіти та підготовки кадрів	2020 р	-	2	2	-	2	2
	5.3. Реформування системи мобілізації та створення військового резерву	2020 р	-	4	4	1/1	12	13
	5.4. Створення сучасної системи кадрового менеджменту	2020 р	-	-	-	1/1	5	6
Усього за стратегічну ціль 5 до кінця 2017 року:			-	6	6	2/2	21	23
Усього			13/11*	33	46	81/66*	104	185

Примітки:

1. У четвертому стовпці таблиці в знаменниках дробів позначкою “зірочка” (*) відмічено кількість завдань із досягнення оперативних цілей оборонної реформи, яку було виконано у другому півріччі 2016 року та у першому півріччі 2017 року. При цьому виконання решти завдань, запланованих на цей період, триватиме до кінця 2017 року.

2. У сьомому стовпці таблиці в знаменниках дробів позначкою “зірочка” (*) відмічено кількість результативних (індикативних) показників з виконання завдань із досягнення оперативних цілей оборонної реформи, яка була досягнута у другому півріччі 2016 року та у першому півріччі 2017 року. При цьому досягнення решти результативних (індикативних) показників, запланованих на цей період, триватиме до кінця 2017 року.

**Реалізація Міністерством оборони України
Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2020 року,
затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 24 лютого 2016 року № 113-р
протягом 2017 року**

Протягом 2017 року Міністерством оборони України здійснено наступне.

Оновлено склад Робочої групи з питань виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”. Головою Робочої групи визначено директора Департаменту військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України генерал-майор М.С.Садовський.

Внесені зміни до Переліку військових **посад осіб офіцерського складу**, які можуть бути заміщені військовослужбовцями-жінками.

На цей час військовослужбовці-жінки можуть призначатися на всі офіцерські посади, крім:

посад, роботи яких пов’язані із використанням вибухових, отруйних речовин, водолазними роботами, роботами, пов’язаними із безпосереднім гасінням пожеж;

посад на підводних човнах та надводних кораблях (крім посад медичного та морально-психологічного забезпечення);

окремих посад у підрозділах спеціального призначення.

Обмеження в праві обіймати військові посади узгоджуються зі змістом статті 6 Закону України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків” щодо особливих вимог охорони праці жінок і чоловіків, пов’язаних з охороною їх репродуктивного здоров’я.

Під час комплектування посад враховуються такі чинники:

комплектування здійснюється військовослужбовцями Збройних Сил України, які мають відповідний рівень підготовки, в тому числі фізичної, та достатній обсяг військових знань (умінь);

перелік посад військовослужбовців, на які дозволяється призначати жінок-військовослужбовців, обумовлений положеннями (вимогами) Конституції України та трудового законодавства України щодо законодавчих обмежень праці жінок на важких роботах та роботах зі шкідливими умовами праці.

На бойові посади призначаються жінки, які мають психологічну готовність до проходження військової служби та виконання обов’язків в бойових умовах, у тому числі антитерористичній операції.

Заходи професійно-психологічного відбору військовослужбовців-жінок проводяться відповідно до відомчих наказів.

Психологічна підготовка військовослужбовців-жінок проводиться під час загальновійськової підготовки у навчальних центрах відповідно до Програми проведення практичних занять з предмета навчання “Психологічна підготовка”.

Генеральним штабом ЗСУ спільно з народними депутатами України розроблено законопроект 6109 щодо внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, яким передбачається:

- збільшення граничного віку військовослужбовців-жінок перебування на військовій службі;
- врегулювання питання проходження військової служби в запасі військовослужбовцями-жінками;
- урівняння прав військовослужбовців-жінок і чоловіків під час несення служби в добовому наряді та направлення у службові відрядження.

13.07.2017 року зазначений законопроект розглянутий Комітетом з питань національної безпеки і оборони, та прийнятий за основу.

Таким чином, з метою забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, дотримання гендерної рівності, оборонним відомством вживаються відповідні заходи, у тому числі з питань кадрової політики.

Станом на 01.07.2017 у Збройних Силах України проходять військову службу і працюють 54 949 жінки.

З них:

23 771 військовослужбовці, у тому числі 2 916 офіцерів, 1 246 прапорщиків, 3 818 сержантів, 15 261 солдатів, 530 курсантів;

31 178 цивільного персоналу.

З початку року на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу прийнято 110 жінок.

Забезпечено участь військовослужбовців-жінок Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі. На цей час проходять службу за кордоном:

у складі національного персоналу:

виконують завдання 2 військовослужбовця-жінки: у складі Місії ООН у Демократичній Республіці Конго та у Косово.

До кінця року планується 1 жінка військовослужбовець для проходження військової служби у Військовому представництві Місії України при НАТО.

Здійснено комплекс заходів щодо удосконалення речового забезпечення жінок-військовослужбовців з урахуванням досвіду передових армій світу, а саме:

розроблено наказ Міністерства оборони України від 18.07.2017 № 370 “Про затвердження зразків військової форми одягу та загальних вимог до знаків розрізнення військовослужбовців та ліцеїстів військових ліцеїв”, серед яких і предмети для жінок-військовослужбовців: кітель жіночий, штани жіночі, спідниця, тужурка жіноча, сорочка жіноча, краватка-стрічка (жіноча), чобітки хромові утеплені, туфлі хромові тощо. Наразі наказ знаходиться в Мін’юсті на державній реєстрації;

розроблено технічну документацію на наступні предмети повсякденної форми одягу: кітель жіночий, спідниця, сорочка жіноча та вживаються відповідні заходи по відпрацюванню технічної документації на решту предметів;

вжито заходів для замовлення на закупівлю польового обмундирування та взуття для військовослужбовців Збройних Сил України у розмірах, що задовольняють потребу жінок-військовослужбовців з урахуванням анатомічних особливостей.

З метою якісного забезпечення медичного персоналу жіночої статі у військових, мобільних госпіталях виконано низку заходів з питань соціального та побутового забезпечення, а саме:

обладнано санітарні вузли та душові кабінки;

облаштовані кімнати відпочинку персоналу;

облаштовані кімнати психологічного розвантаження;
проведене анкетування та вивчення питань щодо покращення побуту медичного персоналу жіночої статі;
постійно працює комісія з питань вивчення скарг, заяв та пропозицій стосовно вирішення соціальних проблем медичного персоналу мобільних госпіталів.

У Навчально-науковому центрі міжнародної миротворчої діяльності Національного університету імені Івана Черняхівського на Курсі “Військовий спостерігач ООН” пройшли підготовку за стандартами ООН 2 військовослужбовця-жінки.

Протягом 1-го півріччя в рамках Міжнародного проекту професійної підготовки цивільного персоналу сектору безпеки і оборони закінчили курси вивчення англійської мови (м. Київ) 8 державних службовців.

Крім того, курс англійської мови III рівня (Республіка Польща) пройшла 1 жінка державний службовець.

Питання гендерної рівності включені до заходів, направлених на розвиток професійного сержантського і старшинського складу, а саме:

під час проведення Курсів підготовки сержантського складу;

роботи у рамках співпраці з НАТО за програмою “Удосконалення військової освіти” (DEEP);

курсу з підготовки інструкторів базового рівня із залученням інструкторів Національної гвардії штату Каліфорнія США.

Для залучення жінок до участі у заходах цивільно-військового співробітництва в районі проведення АТО на території Донецької та Луганської областей на базі Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського та військових частин пп В 0139 (м. Київ) і А0665 (сmt. Десна, Чернігівська обл.) організовано та проведено 4 Курси цивільно-військового співробітництва ЗСУ тривалістю 14 діб кожний. На курсах було підготовлено 23 військовослужбовця-жінки, 22 з яких на цей час вже виконують визначені завдання.

Запроваджено здійснення соціологічних опитувань особового складу (жінки та чоловіки) ЗСУ методом анкетування, що дозволить відслідковувати динаміку впливу впровадження гендерної політики у військове середовище та регулювати соціальні процеси в контексті утвердження гендерної рівності, виходячи із вимог імплементації основних положень резолюції Ради безпеки ООН № 1325 “Жінки, мир, безпека”.

В ході засідання Комітету з партнерств та колективної безпеки з Україною у форматі Процесу планування та оцінки сил (20.03.2016, м. Брюссель, Королівство Бельгія) погоджено включення до пакету Цілей партнерства для України на поточний цикл ППОС (процес планування та оцінки сил) міжнародної програми НАТО “Партнерство заради миру” нової Цілі партнерства G 0013 щодо гендерних перспектив.

Міноборони сплановано порядок виконання цілі G 0013 щодо гендерних питань у поточному циклі ППОС, розроблено Перелік основних заходів досягнення цілей партнерства в МОУ та ГШЗСУ на 2016-2020 рр.

Зазначена ціль спрямована на виконання положень Національного плану дій з імплементації резолюції РБ ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” та включає посилення гендерного чиннику в діяльності Міноборони а також в участі національних контингентів та персоналу в операціях і місіях під проводом НАТО.

Головним завданням цілі є впровадження інституту гендерних радників у Міноборони та Генеральному штабі ЗС України.

Міноборони вживаються відповідні заходи щодо виконання цього завдання, а саме: проводяться зустрічі з консультантами структури ООН жінки в Україні та НАТО та незалежними експертами, вивчається досвід передових країн світу стосовно зазначеного.

З метою запровадження гендерної обізнаності в інформаційній сфері у практику Збройних Сил України Міністерством оборони проводиться активна інформаційно-просвітницька робота, що організована у відомчих засобах масової інформації, зокрема у Центральних друкованих органах Міноборони (газета “Народна армія”, журнал “Військо України”) розміщуються публікації та матеріали з гендерної тематики;

Центральною телерадіостудією Міноборони випускаються в ефір теле-, радіосюжети та телепрограми, що містять гендерний аспект;

на військовому радіо “Армія FM” щомісяця випускаються радіопрограми та проводяться інтерв'ю з жінками-військовослужбовцями, присвячені гендерній тематиці;

підготовлено та забезпечено вихід в ефір на телеканалах м. Одеса, Івано-Франківському обласному телебаченні та м. Києва телевізійні нариси із зазначеної тематики;

на Офіційному веб-сайті Міністерства оборони функціонують окремі розділи з гендерної тематики. Також окремо розроблено розділ “Гендерні питання у сфері безпеки”, де розміщуються матеріали, в тому числі і відео, щодо реалізації Національного плану дій. Цей розділ розроблено і для англійської версії сайту.

З метою проведення інформаційно-просвітницької роботи з питань ліквідації всіх форм дискримінації за ознакою статі центральною телерадіостудією МОУ на каналі Youtube розміщуються відеоматеріали з гендерної тематики.

Здійснено інформаційне супроводження проведення у Донецькій області Всеукраїнського форуму “Роль жінки у зоні АТО”.

Питання з гендерної тематики включені до навчального курсу для представників ЗМІ щодо правил роботи в районі проведення АТО.

Для забезпечення належного реагування на випадки правопорушень, пов'язаних з гендерно-зумовленим насильством у Міноборони запроваджена та ефективно діє система телефонів “гарячої лінії”. Інформація щодо контактних даних розміщена на офіційному веб-сайті МОУ.

Таким чином, у Збройних силах України здійснюється впровадження гендерної політики, яка відповідає загальнодержавній гендерній політиці та передбачає забезпечення ефективного впровадження гендерного підходу у життєдіяльність війська для створення гарантій рівних прав та можливостей людини незалежно від її статі.

**Інформаційно-аналітичні матеріали
щодо впровадження рекомендацій НАТО стосовно
імплементації резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”
та утворення інституту радників з гендерних питань
в секторі безпеки і оборони України
(18 жовтня 2017 року, м. Київ)**

Однією з особливостей функціонування та розвитку Збройних Сил України в сучасних умовах є активне впровадження державної гендерної політики у військову сферу.

Упровадження гендерного підходу у Збройних Силах України представляє собою цілеспрямовану, системну, багатовекторну діяльність Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України щодо удосконалення моделі взаємин у сучасній українській армії, якій має бути властива гендерно-чутлива організаційна культура і комфортні умови військової діяльності для військовослужбовців обох статей.

З метою координації дій з реалізації Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека” на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 113-р, у Міністерстві оборони України створено Робочу групу з питань виконання зазначеної резолюції, до складу якої увійшли представники підрозділів Міноборони, Генштабу ЗС України та інститутів громадянського суспільства.

З метою дотримання принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків збільшено представництво жінок у Збройних Силах України:

розширено перелік військово-облікових спеціальностей і штатних посад рядового, сержантського і старшинського складу та військовослужбовців-жінок і тарифних переліків посад вищезазначених військовослужбовців.

Для жінок стали доступними майже 100 військових посад, у тому числі і “бойові”: водій, гранатометник, заступник командира розвідувальної групи, командир бойової машини піхоти, кулеметник, снайпер, стрілець тощо;

розширено Перелік військових посад осіб офіцерського складу, які можуть бути заміщені військовослужбовцями-жінками.

На цей час військовослужбовці-жінки можуть призначатися на всі офіцерські посади, крім:

посад, роботи яких пов’язані із використанням вибухових, отруйних речовин, водолазними роботами, роботами, пов’язаними із безпосереднім гасінням пожеж;

посад на підводних човнах та надводних кораблях (крім посад медичного та морально-психологічного забезпечення);

окремих посад у підрозділах спеціального призначення.

Обмеження права обіймати деякі військові посади запроваджені статтею 6 Закону України щодо особливих вимог охорони праці жінок і чоловіків, пов’язаних з охороною їх репродуктивного здоров’я, тому їх не можна розцінювати, як дискримінацію.

На бойові посади призначаються жінки, які мають психологічну готовність до проходження військової служби та виконання обов’язків в бойових умовах, у тому числі антитерористичній операції.

Збільшення кількості жінок дає можливість як підвищити стандарти рівних прав та можливостей чоловіків і жінок у Збройних Силах України, так і досягнути позитивних змін в структурі та характері сучасної української армії.

На цей час у Збройних Силах України проходять військову службу і працюють 54 949 жінки (22% від загальної чисельності в/службовців).

З них: 23 771 військовослужбовці (9,5%), у тому числі 3 209 офіцерів (1,3%), 1 246 прапорщиків (0,5%), 3 818 осіб сержантського і старшинського складу (1,5%), 15 261 солдатів (6,1%), 530 курсантів (0,2%) та 31 178 цивільного персоналу(12,5%).

З початку 2017 року на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу прийнято 110 жінок.

Генеральним штабом ЗСУ спільно з народними депутатами України розроблено законопроект 6109 щодо внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків під час проходження військової служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, яким передбачається:

- збільшення граничного віку військовослужбовців-жінок перебування на військовій службі;
- врегулювання питання проходження військової служби в запасі військовослужбовцями-жінками;
- урівняння прав військовослужбовців-жінок і чоловіків під час несення служби в добовому наряді та направлення у службові відрядження.

Зазначений законопроект розглянутий Комітетом з питань національної безпеки і оборони, та прийнятий за основу.

Участь жінок-військовослужбовців Збройних Сил України у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки у складі, як національного персоналу так і національного контингенту, не обмежена законодавством України, та залежить від рівня мовної та фахової підготовки, відповідності освітньо-кваліфікаційним вимогам до кожної окремої посади у складі міжнародної місії.

На цей час проходять службу за кордоном у складі національного персоналу 2 військовослужбовця-жінки (у складі Місії ООН у Демократичній Республіці Конго та у Республіці Косово).

До кінця року планується 1 жінка військовослужбовець для проходження військової служби у Військовому представництві Місії України при НАТО.

Проведено комплекс заходів щодо удосконалення речового забезпечення жінок-військовослужбовців з урахуванням досвіду передових армій світу:

затверджено зразки військової форми одягу та загальних вимог до знаків розрізнення військовослужбовців та ліцеїстів військових ліцеїв, серед яких і предмети для жінок-військовослужбовців (кітель жіночий, штани жіночі, спідниця, тужурка жіноча, сорочка жіноча, краватка-стрічка, чобітки хромові утеплені, туфлі хромові тощо);

закуплено польове обмундирування та взуття для військовослужбовців Збройних Сил України у розмірах, що задовольняють потребу жінок-військовослужбовців з урахуванням анатомічних особливостей;

розроблено технічну документацію на наступні предмети повсякденної форми одягу: кітель жіночий, спідниця, сорочка жіноча та опрацьовується технічна документація на решту предметів;

опрацьовується питання щодо внесення змін до норм забезпечення військовослужбовців-жінок речовим майном.

Вжито заходів щодо профілактики захворювань, пов'язаних з фізіологічними особливостями жіночого організму.

За результатами проведеної вступної кампанії 2017 року до вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів вищих навчальних закладів (далі – ВВНЗ та ВВП ВНЗ), з урахуванням збільшення загального замовлення на підготовку військових фахівців, збільшено квоту граничної чисельності осіб жіночої статі до **163** осіб (замість 129 осіб).

Крім того, було збільшено квоту для прийому жінок військовослужбовців військової служби за контрактом, у тому числі учасниць бойових дій за спеціалізацією “Виховна та соціально-психологічна робота у підрозділах, на кораблях” для Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного на сім осіб (до 18 осіб).

Таким чином, граничні показники прийому осіб жіночої статі для вступу до ВВНЗ та ВВП ВНЗ у 2017 році були збільшені, практично, **у два рази**.

Належну увагу було приділено питанню забезпечення рівних прав і можливостей жінок для їх вступу на навчання у ВВНЗ та ВВП ВНЗ, за тактичним і оперативним-тактичним рівнем підготовки і для потреб інших силових структур держави. Зазначене питання було окремо погоджено з кожною силовою структурою (замовником навчання) і, завдяки цьому, квоту на прийом жінок, також, було збільшено.

Загальна таблиця щодо прийому осіб жіночої статі до ВВНЗ та ВВП ВНЗ за підсумками вступної кампанії 2017 року.

У поточному році під час проведення вступної кампанії до ВВНЗ та ВВП ВНЗ. На навчання було прийнято **365 осіб жіночої статі**, що складає **7,9%** від загальної чисельності особового складу, зарахованого на навчання.

З метою впровадження гендерного аспекту у військову освіту внесені відповідні зміни до програм навчальних дисциплін вищих військових навчальних закладів.

Питання гендерної рівності включені до заходів, направлених на розвиток професійного сержантського і старшинського складу, а саме:

під час проведення Курсів підготовки сержантського складу;

роботи у рамках співпраці з НАТО за програмою “Удосконалення військової освіти” (DEEP);

курсу з підготовки інструкторів базового рівня із залученням інструкторів Національної гвардії штату Каліфорнія США.

Підготовка жінок до участі у заходах цивільно-військового співробітництва в районі проведення АТО на території Донецької та Луганської областей здійснюється на базі Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського та військових частин пп В 0139 (м. Київ) і А0665 (смт. Десна, Чернігівська обл.). Протягом року підготовлено 23 військовослужбовця-жінки, 22 з яких на цей час виконують визначені завдання.

Для забезпечення належного реагування на випадки правопорушень, пов’язаних з гендерно-зумовленим насильством, у Міноборони запроваджена та ефективно діє система телефонів “гарячої лінії”. Інформація щодо контактних даних розміщена на офіційному веб-сайті МОУ.

Організовано надання медичної допомоги у військових мобільних госпіталях в районі проведення антитерористичної операції у разі звернення осіб, які постраждали від гендерно-зумовленого насильства.

З метою підвищення гендерної обізнаності особового складу Збройних Сил України у відомчих засобах масової інформації Міноборони проводиться активна інформаційно-просвітницька робота.

Міністерством оборони України включено до пакету Цілей партнерства на поточний цикл процесу планування та оцінки сил міжнародної програми НАТО “Партнерство заради миру” нову Ціль партнерства G 0013 щодо гендерних перспектив.

Зазначена ціль спрямована на виконання положень Національного плану дій з імплементації резолюції Ради Безпеки ООН 1325 “Жінки, мир, безпека”, включає посилення гендерного чиннику в діяльності Міноборони а також в участі національних контингентів та персоналу в операціях і місіях під проводом НАТО.

Виконання завдань цілі G 0013 щодо гендерних питань у поточному циклі процесу планування та оцінки сил в Міноборони організовано відповідно до Переліку основних заходів досягнення цілей партнерства в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України на 2016-2020 роки (із змінами).

Таким чином, у Збройних силах України здійснюється впровадження гендерного підходу у життєдіяльність війська для створення гарантій рівних прав та можливостей людини незалежно від статі, який є одним із інструментів для досягнення євроатлантичних стандартів і критеріїв у військовій сфері, необхідних для набуття Україною членства в НАТО.

Жовтень 2017 року
Міністерство оборони України